

MYSTERIUM DELL'ARTÉK S EGY FEKETE DALJÁTÉK

Kele Fodor Ákos

Kele Fodor Ákos
MYSTERIUM DELL'ARTÉK
S EGY FEKETE DALJÁTÉK

ÜDVÖZLÉGY, LÉNYALÓ CSÓCSELÉK!

Ti Szájtáti Lódörgők!

Bámész Gubbasztók!

Közületek ki gondolta már

végig az életét?

Miért volt a földön,

s mi a végzete?

Mi lesz, ha a rögös földből följön

érte a Halál sárga csontkeze?

Te ott?, te halszemű koma?

És te, kisfejű, csupa-toka cimbora?

A teringtét!

Na ugye!

Senki se.

Ostobáim!

Épeszű bolondok!

Ide hallgassatok,

olyan mesét mondok,

amiből megtudhatjátok,

hogyan a halál kapujából visszanézve,

mennyit ér az ember élete.

(...)

De ne csak előre,

hanem magatokba is nézzetek,

és figyeljétek meg,

mások halálán

miként nevettek!

© Kele Fodor Ákos

© Halisten Stúdió

© Tea Kiadó Kft.

TARTALOM

009

Az Ördög és a Szűz
*avagy Bükkfaszéki Márka,
aki bujálkodott vala az álorcás kanördöggel*

109

A halál és a bolond

177

Az egyse

325

Az Ördög és a Szűz előzményei
*Kele Fodor Ákos író és Csujá László rendező
felelgetőessége*

Cappellaio Torqueo
Vespertilio

AZ *Ördög* ÉS A *Szűz*

AVAGY BÜKKFASZÉKI MÁRIKA,
aki bujálkodott vala az álorcás kanördöggel

*Tsudaságos pajzánjáték egy részben,
más részben pedig példázat az ördög röttentésére.*

Játsszák jöttment joculátorok
és tudós ihletvelátók:

THEATRUM VULGIVAGUM TRANSYLVANIÆ
ANNO DOMINI MMXIII.

SZEREPLŐK

BÜKKFASZÉKI MÁRIKA

A hétfaluszépe szűzleány, avagy való nevén:
Castitas, az Szeplőteleniség

ORVIDOR ÖRDÖG

Luciper Hadúr hetvenhét bugyros, tízezer jobbgylelkes margrája, ámbárvást utóbb alakos néven azki Djabolán úrfi, az kódor garabonc, avagy való nevén:
Lenocinium Diabolicum, az Ördögi Csábítás

MÉVA

a tarokkvető és ihletvelátó cyganus fiatalasszony, avagy való nevén:
Bisulci Lingua, az Kétszínűség

PANDULF

a nősző csodabalzsamáros és hamisdoktor, mesternevén Bicatsoeky Ugolin Hártmund Pandulf Felicián, avagy való nevén:
Libido Hypocrita, az Képmutató Kéjvágy

KIS MIHÓK

Pandulf szolgálója, vásári kikiáltó, avagy való nevén:
Impostura Levicula, az Kelekótya Csalafintaság

ÖRZSE ASSZONY

Márika asszonyanyja, pontyoskofa, avagy való nevén:
Lucrum Agreste, az Paraszti Haszonlesés

VÉN EZSÉB

kiugrott ferences koldulóbarát, avagy való nevén:
Fides Imbellis, az Gyáva Hit

A HÁROM CSICSKASÁTÁNYOK

közördögök Orvidor uradalmában, eléráncigálók:
Málékula, az cloáka renyhülése (süketbóka)
Herencsula, az gatyapócc leveddzése (vakci)
Csökönguta, az ólmos nyilallása (néma)

Történet az eljegyzéstől az nász éjszakáig,
az limbvtól számolt tucategy barathrvmban.

Játszódik Pandulf kúriájának:

boltíves köttermében / a szín „közepe”,
majorságában / jobb felé
és éléskamrájában / bal felé.

akárcsak önmagam.
Mihaszna Mihók! Belőled elég volt!
seggbe rúgva el kergeti

Mihók el.

ÖRZSE ASSZONY Na, de mi ez a rumli!
Hun a gyűrű!
Keressétek, mind keressétek!
Legyen végre végre az esketésnek!
mindenik keresésbe fog,
Ezséb ki issza butykosából az maradékot, erőt részegül

PANDULF Márka mindenit fogdossa
A gyűrűnek szokása
az ágyban is elgurulni,
olyankor a paplant végig kell tapogatni,
alá kell érte nyúlni, ki kell húzni...

MÁRIKA El a kezekkel uram,
még nem az ágyban van!

ÖRZSE ASSZONY Megva! Pap!

VÉN EZSÉB székre feltántorgóban
Mári. Ka. Fogadode?...

MÁRIKA Hátrafuldúl, hosszan néz azmerre Djabolán távozott.
anyja erőssen meg böki
Igen.

ÖRZSE ASSZONY EGEN!
és most a lakodalom!
Készülődés! Sürgés-...

Örzse és Ezséb el menőben.

VÉN EZSÉB söntés...

ÖRZSE ASSZONY ...forgás!

VÉN EZSÉB ...csorgás!

Pandulf és Márka a színen.

AMBITVS BARATHRI

ACTVS INTERMEDIVS

PRIMVS.

Az tisztaság kiárulása.

CASTITAS	Szeplőtelenység
LIBIDO HYPOCRITA	Képmutató Kéjvágy
LVCVVM AGRESTE	Paraszti Haszonlesés
LENOCINIVM DIABOLICVM	Ördögi Csábítás

Ad Notam Lyricam Odes:

„Jaj, visznek a vásárra, mint az ökröt” s a t. &

„A tiszta fátyol” s a t. &

„Fekete a vére, mint a nadálytőnek” s a t.

LVCIVM AGRESTE

1. Én a paraszti haszon lesés vadjoc,
Szűkölködtem, de most sokat akaroc,
Hogy ha pénzt kaphatoc,
Én barmit eladoc.

LIBIDO HYPOCRITA

2. Képmutató kéjvágy vadjoc, meg veszem
A Szeplőteleniséged, s be szennyezem.
Mi közben tettetem,
Milly ugyan tisztetem.

CASTITAS

3. Szeplőteleniség,
Vadjoc fénjesség
Az éjben,
Fejemet meg hajtom,
Eskümet megtartom
Szerénjen,
Engedelmesség,
Igaz tisztesség
Jegyében.

LENOCINIVM DIABOLICVM

4. Drága kincs a véred, te szűz, ne ontsd érte!
Tartogasd rám inkább, igaz szerelmedre!
S elragadlak én, az ördögi csábítás,
s közös poklunk lesz a gyönyörtől sikoltás.

XII. BARATHRVM

C I R K V S Z M Y S T E R I I .

Omnes in statu. / Fit blanditia inferna.

1 { LAZZI AUSTERI }

Azmiben
Orvidor ürdöng
mimust ad elő
al orczákkal
az első emberekről,
s az Paraditsomból
való kiűzetiről.
Közben diabolicus
commentáriumba fog.
...
DRÁGA NÉZŐK! DJABOLÁN ŪRFI
E JÁTÉKKAL ELMESÉLEM NEKTEK
AZ ELMULASZTOTT ÉLET TÖRTÉNETÉT.
ELŐSZÖR AZ ISTEN KISZÜLTE AZ ANGYALOKAT,
KÖZÖTTÜNK:
alorczái vesz fel,
azmelyen kerek halszáj s ördögcsavarak;
mindazonáltal barátságos, jóágos arcz
A HALAT.
AO, IGE! ÁME!
Majd kiszülte FÜGYERMÉKÉT:
alorczái vesz fel; férfiarcz
ADÁMOT, A FÉRFIEMBERT.
mimussal bemutatja
a férfiúi nemességet és tetterőt

ÁDÁM ELUNTA MAGÁT
 A TEJJEI-MÉZZEL FOJYÓ PARADICSOMBAN,
 EZÉRT KISZÜLTE A GYÖNYÖRŰ ÉVÁT.
álorcát vesz fel,
azmelyen ártatlan nő-arcz.
minusszal bemutatja a női kecsét, s széplőtelenséget.
Ádám-orcát vissza veszi.
 ÁDÁM ÖT ÖNMAGA SILÁNY
 UTÁNZATÁNAK HITTE,
 EZÉRT JÓSZÁGAI EGYIKÉNEK TEKINTETTE:
 FELESÉGÜL VETTE.
 AZ ISTEN E FRIGYET MEGÁLDOTTA,
Éva-orcát vissza veszi!
 S ÉVÁNAK MEGTILTOTTA,
 HOGY IGYON A KÉJNEK FOJYÓJÁBÓL.
 DE KIEMELKEDETT ONNAN
Hal-orcát vissza veszi!
 A JÓSZÁGOS HAL.
 A SZOMJÚSÁGRÓL ÉS A BOLDOGSÁGRÓL
 BESZÉLT NEKI,
Éva-orcza
 S ÉVA MEGÉRTETTE,
 HOGY A TISZTES HÁZASÉLET
 NEM MAGA AZ ÉLET;
 S HOGY NEM MINDEN KÉJ BŰN.
Hal-orcza
 A HAL FELAJÁNLOTTA NEKI
 A SZERELEM KORTYAIT.
Éva-orcza
 DE ÉVA ÚGY VÉLTE,
 Ő KÖTELESSÉGRE
 SZÜLETETT.
 A FOJYÓBÓL NEM IVOTT.
ál-orcza nélkül!
 EZ VOLT AZ ŐS-MULASZTÁS.
Hal-orcza
 EZÉRT A HAL KIHOZTA AZ EMBERT
 A SZEILEM PARADICSOMÁBÓL,
 HOGY KÖRBEHÉZZEN AZ ANYAGI VILÁGBAN:
 A TEST PARADICSOMÁBAN.

Achatius
Instita Lavia

A *halál* és a bolond

Rész szerént kaszatántz egy lépésben, más
részben vérfagyasztó komégyia. AZ ÚR MMXI.
évében koponyadobon, sípcsontfuvolán meg-
játsszák csuda csufok és habók histriók, avagy
a Transzilván Vagabundus Játsszó-szín.

IFJÚ GERSON Hát itt vagy, Sors Ura,
Siralgó?!
Már mindenütt kerestelek!
Azonnal ölj meg! Vigyél a
síron túli tájra, ahol a magamfajta
megfakult lelket a holt mátkája várja!
SIRALGÓ Mért fogadna parancsot
maga a parancsadó?
Csitulj és tűrj halandó,
míg meg nem fordul az idő órája!
IFJÚ GERSON Halál! Háh – Ki vagy te?!
Talán a Teremtő
nem szabadnak teremtette
az embert? Végzet? Phiá!
Megvetlek és megcsúfollak!
Most megmutatom,
hogyan van saját akaratom!

LAZZI

Azmiben fogadás köttetik: Gerson magát megölheti-é? Kuri
út öngyilkosra sarkallja: amaz Kakumér kötelét felveszi és az
székre áll, hogy magát fellógassa. Kuri pedig facsarja a szót,
mígnem az fogadás az ugrást illeti. Gerson le ugor, de nyakán
az csomó nem fog, Kuri nyer az Halállal szembe; s újját meg
nyalintja, könyökjéhez simókálja, s fennen örvend.

*Siralgó el
kullog*

5. CAPUT

MIBEN MEGTUDHATNÓK

MIFORMÁN MESTERKÉL AZ BAKÓ CZIGÁNY CSELT

Gerson úrfi ellen, minek után út az hú bolondja
az csávából mentegeti.

*Gerson & Kuri még a színen;
előbbi busongva roskad*

Getra settenkedve jó

GETRA *félre*

Itten van az úrfi,
lelóg az orra neki,
mostan kell legyűzni.

oson, kötelt földön megpillant

Lógatni való kötél is akad.

felveszi nagy gonosan

KURI Hohó! Megállj, koszos!

A vágóhídról a pöcén át
menekültél?

GETRA Állj félre bolondos!

KURI Tűrőd meg a szádd,
hazzaem beszílsz! –

Ki vagy, te lápi bivaly?

GETRA Hogy sírvá adnák rád
a ruhát, tege...

IFJÚ GERSON *fejét föl nem emelvén*

Ki van itt Kuri?...

GETRA *Kurira, sűgva-fortyogva*

A hóhír vagyok,
azs úrter gyüttem,
de hazs csendbe nem marads,
elkötöm a nyakadat!

9. CAPUT *alterius*

SCÆNA MYSTERII

AZMIBEN AZ KÉT SZERETŐ SZŰV EGYMÁST LELE,
DE ÖSSZVETALÁLKOZÁSOK NEM TELJ BOLDOGULÁSBAN,
MINDENEK VÉGTÉRE AZONBAN KURI FURFANGVAL
JÓTETTBE FORDÍJJA AZ KAKUMÉR SÁTÁNYI TETTÉT,
azkit az Halál eltáncoltat,
s azmitül az bajok múltának.

Titína & Gerson még a színen

GERSON & TITÍNA *mindkettőse*

*dalloznak az „A tanítvány nótájára”,
Asclepiadés másodb ritmusában*

TITÍNA *Gerson! én vagyok az, gyöngye szerelmesed!
Érintéseimet még ugye ismered?*

GERSON *Jaj, most mintha Titína...
Csókoddal melegítenél...*

TITÍNA *Csókolj vissza hamar, és velem így tudasd,
hogy tudsz rólam, a létem nehogy elvitasd.*

GERSON *Foszlik szét a valóság:
Ez már biztos az örület.*

TITÍNA *Jaj!, elpusztul, aki azt hiszi, tébolyult!*

GERSON *Nincs mért élni tovább: ép eszem elborult!*
KETTŐJÜK *Véled nem lehetek, mert
elválaszt a valódi lét.*

TITÍNA *Jaj!, elpusztul, aki azt hiszi, tébolyult!*

GERSON *Nincs mért élni tovább: ép eszem elborult!*
KETTŐJÜK *Féldrnyék maradok már,
Míg meg nem halok, édesem.*

*Kakumér jó,
settenkedőn*

KAKUMÉR *félre*

Nézd csak! Hogy turbékolnak.

KARÓ!

Nem tudják a nyomorultak,
hogy ez a szomorú perc lesz
a legboldogabb percük –
mert az utolsó!

tört elővesz

Előbb a fiú mellét,
majd a lány hárttyáját
keresztül ütöm, VÉR!
és eltöltöm vele az éjszakát.

lopva, lessel közelít

*Kuri jó,
előhuppan*

KURI *félre*

Hihí! Mit látnak füleim?
Lóg az úrfi orra, mint a lónak,
a boszorkabohócnak
meg bökö van a kezében!
A kiskésít! Hi!
Móka, kacagás!
Amott kószál a Kaszás is –

színen kívülre mutat

minden készen áll!

Gersonra

Jobbágy!

GERSON Kuri! Tébolyom betetőzője!

Mit tartogatsz még nekem...

KURI Hozzád szigorú voltam,
és megszántalak,
most már valóban a Kaszáshoz
irányítalak.
Erre ment.

ellen irányba bökö

AZ
◆ EGYSE ◆

ZEREPLEWC.

Bánathwáry **LILI**anna, tizenöt esztendőös halvány árva lárvalány, szelídszellem. Jelen van mint láthatatlan lélek test szerint.

Bánathwáry **BORBÁLA LÉNA**,
a kicsi Lili özvegy anyjasszonya; a
krucz, kincsét rejtő holt Bánathwáry
gróf hajdani felesége.

Aváricius **TREMAKORDIÁS** György,
levagyonosodott ispán, beházasodással
lett bakonyi vadgróf, Borbála Léna férj-
uralkodója, kapzsi szellemtáncoltató
loboncz kém. Krucznak adva ki magát
Bánathwáry Zsigmond bizalmát elnyer-
te, és elárulta őt: jelentette a lobonczok-
nak a bujdosó kruczok rejtekhelyét.
A kruczokon rajtaütöttek, Kassáig hur-
colták őket, ahol is a kassai főkapitány
Bánathwáryt és társait kivégeztette.
Eztán vette el Borbála Lénát, hogy
Bánathwáry vagyonát megkaparintsa.
Jobb alkarja születésétől hiányzik;
szívében szórféreg él.

A KARÓKATONA, vízfekete obsitos kuruc éjmadár, ám-
bárvást csak az iszapszagú szárnyasu-
hogása. Jelen van mint láthatatlan lélek
test szerint. Tremakordiás rabszolgája.
Kísértete még szentül hiszi, hogy folyik
a háború, s maga is tetterős krucz vitéz.
Titka, mely a végéig rejtve van, hogy ő
maga a holt Bánathwáry, aki még fiatal
házas volt, mindössze 20 éves legény,
amikor Kobb, a kassai főkapitány a
piactéren 21 társával karóba húzatta,
s testét a lópba dobatta.

JÁMBOR JANCSIKA, éjjeljáró homonculus, elegykézett velő-
szopó magzat. Anyja a pöcegödörbe
szülte, és hagyta meghalni. Ezért szülei-
nek megtorló kísértete ő; vágya, hogy
agyukat kiigya, akárha a megtagadott
anyateje volna.

CSEPÜ, félnótásnak alított kengyelfutó (noha
félig valóban az), Borbála javakorabeli
szolgálója, Lili pártfogója. Csodabogár:
csak ő hallja a lány szellemét. Mindég
szalad.

Labanc és osztrák így viszik
Tiszántúl összes kincseit,
ezért lukas garas sem
maradt meg minekünk.

Jaj, mennyi ökröt és lovat
Szekereink elé fogat,
Sok ételhez prédáltak
Sok hordó óbort is.

Egész országrész károsult,
Ettől a nép nyomorba hullt,
Egész országrész széthullt,
Jaj, nép, te nyomorult!

...azért a Tisza mocsaraiban körbefogtuk
őket, s utolsó erőnkkel rájuk mentünk.
A verekezésben majd' mind odavesz-
tünk, de a kincset visszarakadtuk, és
bevettük magunkat a mocsárba. Stras-
saldo a hajdúival nem követett minket.
Elrejtettük a zsákmányt egy lápsziget
kettős fűzfájához, és előmerészked-
tünk kitudni, hogy a mocsáron túl,
vár-e ránk a labanc. De jaj, visszatérve
nem találtuk a fűzfát, mert a lápsziget
már nem volt sehol! Balgamód ingólá-
pon ütöttünk tanyát, s az úszó lápsziget
messzire vitte a gazdagodásunk!
Kincsünket azóta is egyre keressük!
De közel vagyunk, érzem! Nem kell
többé fenyőmagot enni! Nem kell
többé harmatot inni! Szétosztjuk majd
a kurucok árvái közt! S nem leszünk
többé mi sem bujdosók.

OETOEDIC JELENEES.

*Fakó holdfény; a fazekasház udvara.
Ágasokon fazakak és csuporkák
férkőznek, tálak állnak halomban.*

KALÁNYOS CSUCSKÁRI Lashi ratyi te del o Del! Jó estét adjon az Isten, Korong Rumó uram!

A házból nagy lassan előmerészkedik Korong Rumó.

KORONG RUMÓ A frászt hoztad rám, koszos. Mit akarsz?
KALÁNYOS CSUCSKÁRI Légy oly kegyes, környörülj a szegény cigányon, s adj nekem egyet a kezed munkájából. Ajándékozz nekem egy frissen készült tálát!

KORONG RUMÓ Ajándékozzak?
KALÁNYOS CSUCSKÁRI Nincsen pénzem... de nem kérem ingyen! Mondok egy talányt neked! S ha nem találod ki, adsz nekem egy tálát.

KORONG RUMÓ Nagy kópé vagy. Na, hadd hallom!

DAL-ALKU

A cigány „T'avos devla barvalo” dallamára.

KALÁNYOS CSUCSKÁRI (I. strópha dallama.)
A magasló hegycsúcsnak
nevet adni úgy szoktak,
azon élő állatról,
csupa prédáló vadról.

(II. strópha dallama.)
Amely asszony egyszer itt
a hegyekben vétkezik,
a csalásért büntetésül
harmadnapra szörnyet szül.

KORONG RUMÓ Miről beszélsz, te megátalkodott?!

KALÁNYOS CSUCSKÁRI (I. strópha)
Felerészben emberhús,
felerészben állathús,
s ez az asszonyt kísérti,
éjjel álmában gyötri.

(II. strópha)
Ez a lény ember, de a
feje olyan bestia,
aminek hegyén esett volt
tisztességén szégyenfolt.

KORONG RUMÓ Elhallgass!

KALÁNYOS CSUCSKÁRI (Az első strópha dallamával kezdi,
majd félbehagyja.)
No, Rumó úr, várjál még..

KORONG RUMÓ Nem hallgatlak tovább egy pillanatig
sem!!!

KALÁNYOS CSUCSKÁRI Nagyságos Korong úr, tudod te a választ,
hallga:
Ha kebledre ölöled,
mint egy kicsi ölebet, –
(Dalban folyt. a második verszak dallamával.)

er

AZ ÖRDÖG ÉS A SZŰZ ELŐZMÉNYEI†

KELE FODOR ÁKOS író és CSUJA LÁSZLÓ rendező
felelgetőesszéje az Erdélyi Vándorszínház
készülő előadásáról

† Az esszé eredeti változata a *Játéktér* folyóirat 2013-as tavaszi számában *A Bükk-faszéki Mária előzményei* címen jelent meg. A jelen kötetben található *Az Ördög és a Szűz* ugyanis „Bükkfaszéki Mária” munkacímen turnézott; később adtam neki a mostani címet. A dolgot bonyolítja, hogy a „Bükkfaszéki Mária” egy régebbi, 2009-es „Az ördög és a szűz” című színdarab újraírásának indult. Végül teljesen más lett, még hozzá oly módon, hogy sokkal inkább a középpontba kerültek a címszereplők, tehát ezen új cím jobban is illik a mostani darabra, mint a régire. *A halál és a bolond* is valamelyest hasonló utat járt be: annak esetében „bohóc”-ot írtunk a turnékor, részben azért, hogy a cím egy bizonyos szempontból jobban orientálja a majdani közönséget. De nekem mindig is „bolond” volt az elképzelésem, hiszen egy udvari bolondról van szó. – Kele Fodor Ákos

CS.L. Az Erdélyi Vándorszínház legújabb darabján dolgozunk Kele Fodor Ákossal, a Vándorszínház írójával. Az alábbi sorokban azt próbáljuk összefoglalni, milyen utakon jutottunk el a következő előadás tervezéséig.

K.F.Á. A Vándorszínház a – jobb híján nevezük most – polgári színjátszás előtti színházi hagyományokból választott magának nyelvet és eszköztárat. Egyre jobban érdekelnek minket a műfaji kérdések – egész pontosan a moralitás, a misztériumjáték és a belőlük kifejlődő commedia dell'arte egymáshoz való viszonya. Realitásestményük vetélkedése; szcenikai békülékenyséjük, de dramaturgiai ellenérdekeltségük; az organikus egybeolvadás iránti szomjuk és ennek lehetőségességét megkérdőjelező viselkedésük. Mi az a mysterium dell'arte?

CS.L. Engedd meg, hogy először kikerüljem a kérdést, és visszaugorjak az időben, hogy részletesebben írjak arról, hogyan jutottunk el a mysterium dell'arte fogalmáig. Amikor az Erdélyi Vándorszínházat 2007-ben megalapítottam, nem gondoltam, hogy hat évvel később az egyik legfontosabb alkotói problémánk műfajelméleti természetű lesz, noha visszatekintve az előadások fejlődése logikusnak tűnik. Mikor az elsőt terveztem, több oka volt annak, hogy a commedia dell'artét választottam. Egyrészt nagyon érdekelt az a fajta színjátszás, amiben az emberi test fontos szerepet kap, másrészt népi ihletettségű, széles közönségréteghez szóló, archetipikus figurákkal és történetekkel dolgozó darabokat kerestem, harmadrészt egyszerűen untam azt, ami a kőszínházakban zajlik. A klasszikus magyar népszínházi hagyomány lett volna kézenfekvő, de a darabok filozófiája ott sem tér el radikálisan a kőszínházi struktúrában működő formáktól. Így jutottunk a commedia dell'artéhoz, amit egy speciális népi fizikai színháznak tartok.

Az alkotói folyamat számomra egyenlő egy állandó kereséssel, így az első előadás után láttam, hogy a commedia dell'artének milyen korlátai vannak. Tehát amikor egy-egy újabb darabról kezdtünk el gondolkodni, ösztönösen két irányból próbáltunk fejleszteni. Egyrészt az előző műfajának dekonstruálása, újraértelmezése vezetett minket, másrészt azok a benyomások, amik a nézők felől érkeztek. Első előadásunktól, egy klasszikusan gondolkodó commedia dell'artétől (*A férj szomorú komédiája és felettéb bonyodalmas históriája*, 2007) úgy jutottunk el a misztériumjáték-elemeket is tartalmazó, verses szövegű *Az ördög és a szűzig* (2009),

hogy észrevettük, a falusi nézők a seggbe rúgós poénok mellett ugyanolyan érzékenyen reagálnak a lírára vagy a misztikumra. Ez annyira beigazolódott, hogy míg egy városi előadáson a nézők nem izgultak azon, hogy a szűzet magáévá teszi az ördög, addig a legtöbb falusi előadáson a szüzesség elvesztésének veszélye valós drámai feszültséget adott.

K.F.Á. A darabok fejlesztésekor kezdetben számomra a dramaturgiai tökéletesítés igénye volt az elsődleges, ám később egy egészen különleges dolog történt, amely talán ritka a színházi gyakorlatban: a következő színdarab műfaji eltolódását a nézői érzékenységről kapott visszacsatolás határozta meg. Így a nézők teherbírása, igénye és a róluk szerzett tapasztalatok primer módon alakítják a darabokat, anélkül hogy egy kiszolgáló jellegű opportunizmus vezetne minket, amellyel kommersz szórakoztatást kínálunk. Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy táplálhatjuk kíváncsiságunkat, kutathatjuk a régi műfajokat, zsánerelméleti kérdéseken tipródhatunk, kísérletezhetünk – mindközben a közönség szinkronban van velünk: évről évre minden újításunkra fogékonynak bizonyul, tehát nem kell visszafognunk magunkat. Ugyanakkor nem hiszem, hogy kezdetben alábecsültük volna a falusi nézőt; sokkal inkább a faluban, szabadtéren, heterogén összetételű közönség előtt játszott komédia műfaji lehetőségeit tekintettük zártnak.

CS.L. Nem szeretem a falusi-városi szétválasztást. Rossz sztereotípiákat erősít, ráadásul a falvakban lakó emberek is folyamatosan urbanizálódnak, itt Erdélyben is. Pontosabb, ha a polgári/kőszínházba járó és nem járó embereket választjuk szét. Eddigi tapasztalataim alapján az előbbi fegyelmezettebb, zárkóztabb, szövegcentrikus, aki érteni akarja a történetet, mindig oda figyel, ahová „kell”, az utóbbi harsányabb, nyitottabb, nem követi a történetet, a szövegben rejlő racionális tartalmakra kevésbé fogékonny, ugyanakkor a fizikai színházi elemekre, vagy a képi gesztusokra, a szöveg lírai gondolatfűzésére sokkal inkább érzékeny. Nem hiszek abban, hogy feltétlen létezik úgynevezett értékes színház, amely mindenképpen elnyeri méltó jutalmát, és a néző a hibás akkor, ha nem érti azt, ami a színpadon zajlik.

A színház mindenekelőtt közösségi élmény, és a színházi alkotó a felelős abban, hogy ez a közösség megszülessen, ha ez nincs, akkor a színház rossz. Egy speciális közösségi élményben való feloldódás a színház sajátossága, ettől tud olyat, amit a többi

COLOPHON

ÍRÓ	Kele Fodor Ákos
KÖNYVTERV	Bernát Barbara (Halisten Stúdió)
ILLUSZTRÁCIÓK	Gilicze Gergő (Halisten Stúdió)
TÖRDELÉS	Halisten Stúdió, Kele Fodor Ákos
NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS	Halisten Stúdió, Zádor György
FELELŐS SZERKESZTŐ	Mészáros János
KORREKTOR	Mandler Judit
KIADJA	Tea Kiadó Kft. 1035 Budapest, Vihar utca 18. www.teakiado.hu
A KIADÁSÉRT FELEL	László Géza, a kiadó ügyvezető igazgatója
KÉSZÜLT	MMXXII-ben, az EPC nyomdában, Quiroga Serif Pro és AUTO PRO SMALL CAPS betűtípussal szedve.
ISBN	978-615-81431-8-9

© Kele Fodor Ákos

© Halisten Stúdió

© Tea Kiadó Kft.

A kötet megjelenését a Nemzeti
Kulturális Alap támogatta.